ኅብረተሰብ ሳይንስ

6ኛ ክፍል

የተማሪ መጽሐፍ

አዘጋጅ:-

ወንድማገኝ ገብረሕይወት

አርታኢ:-

ብርሃኑ ስሜሶ

ገምጋሚዎች:-

ዘሳለም አሳጋው

ዘሪሁን ጌታቸው

ይታገሱ አጥናፉ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ትምህርት ሚኒስቴር

AL GHURAIR
Printing and Publishing LLC

© MoE, FDRE Ethiopia
Not to be republished

ምስጋና

የዚህ መጽሐፍ ዲዛይን ሕትመትና ስርጭት ማከናወኛ ገንዘብ የተገኘው በአጠቃላይ የትምህርት ጥራት ማሻሻያ ኘሮጀክት (GEQIP) አማካኘነት ነው:: የኘሮጀክቱ ዋና ዓላማ በሀገሪቱ በሚገኙ የመንግሥት ትምህርት ቤቶች ከ1ኛ-12ኛ ክፍሎች የሚሰጠውን የትምህርት ጥራት ማሻሻል ነው::

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት ለGEQIP የዋለውን ገንዘብ ያገኘው በብድር/በእርዳታ ሲሆን ብድሩን/ እርዳታውን የሰጡት ዓለምአቀፍ የልማት ማኅበራት (IDA)፣ ፋስት ትራክ ኢንሼትቭ ካታሊቲክ ፈንድ (FTI CF) እና ሌሎችም የልማት አጋሮች ማለት የፊንላንድ፣ የኢጣሊያ የልማት ማኅበር፣ የኔዘርላንድና የታላቋ ብሪታኒያ የዕርዳታ ድርጅት ዓለምአቀፍ የልማት ዋና ክፍል (DFID) ናቸው::

ሁሉንም በዝርዝር መጥቀስ የማይቻል በርካታ ግለሰቦችና ድርጅቶች እነዚህ የተማሪ መጽሐፍና የመምህር መምሪያ እውን እንዲሆኑ ያልተቆጠበ ድጋፍቸውን ሰጥተዋል:: በዚህም ትምህርት ሚኒስቴር ምስጋናውን ያቀርባል::

© በኢትዮጵያ ፌዲራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ የትምህርት ሚኒስቴር

1ኛ እትም፣ 2003 ዓ.ም

ISBN 978-99944-2-084-1

የአል-ጉሬር አታሚና አሳታሚ ድርጅት
የፖ.ሳ.ቁጥር 5613
ዱባይ፣
የተባበሩት የአረብ ኤሜሬት

ከኩራዝ ኢንተርናሽናል አሳታሚ ኃ/የተ/የግ/ማህበር
የፖ.ሳ.ቁጥር 100767
አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ

ጋር በመተባበር ይህን መጽሐፍ ለኢፌዴሪ የትምህርት ሚኒስቴር አዘጋጅተው አትመው፣ አሰራጭተዋል::

ሁሉም የህትመት መብቶች ተከብረዋል::

የዚህን መጽሐፍ ክፍል በተለያዩ መሣሪያዎች ያለባለቤቱ የቅድሚያ ፈቃድ እንደገና ማሳተም፣ ማሰራጨት፣ ማከማቸትና መልሶ መጠቀም እንደማይቻል የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የፌደራል ነጋሪት ጋዜጣ አዋጅ ቁጥር 410/2004 የኮፒራይትና የተዛማጅ መብቶች ጥበቃ አዋጅ 10ኛ ዓመት ቁጥር 55 አዲስ አበባ ጁላይ 19, 2004 ይከለክላል::

የሥዕሎችን የኮፒ ራይት መብቶች ለማክበር በተቻለን መጠን የሚፈለግብንን ጥረት ሁሉ አድርገናል:: ሳናውቅ በስህተት ሳንጠቅሳቸው የተዘለሉ ካሉ በቅድሚያ ይቅርታ እየጠየቅን በሚቀጥሉት ሕትመቶች አስፈላጊውን እውቅና እንደምንሰጥ ለመግለጽ እንወዳለን::

ማውጫ

ገፅ

ምዕራፍ አንድ፡- የምሥራቅ አፍሪካ መገኛ፣ ሕዝቦችና አሠፋፈራቸው

1.1 የምሥራቅ አፍሪካ ሀገሮችና አንፃራዊ መገኛ 1
1.2 የምሥራቅ አፍሪካ ሕዝቦች 5
1.3 በመካነ ቅርስ አጠባበቅና እንክብካቤ ላይ የሚያጋጥሙ ችግሮች 10
1.4 የሕዝብ አሠፋፈርና አኗኗር በምሥራቅ አፍሪካ 14
1.5 በሕዝብ አሠፋፈርና አኗኗር ላይ ተጽእኖ የሚያሳድሩ ሁኔታዎች 23
ቁልፍ ቃላት 29
ማጠቃለያ 30
የክለሳ ጥያቄዎች 31
ፍተሻ 33

ምዕራፍ ሁለት፡- የምንኖርባት መሬት

2.1 የመሬት ገጽታ 34
2.2 የምሥራቅ አፍሪካ ዋና ዋናዎቹ የመልክዓ ምድር ገጽታዎች 42
2.3 የምሥራቅ አፍሪካ የውኃ ሀብት 47
2.4 የምሥራቅ አፍሪካ ውኃና ምጣኔ ሀብታዊ ጥቅሙ 49
2.5 ከባቢ አየር 51
2.6 ዓለም አቀፋዊ የካርታ ምልክቶችና ወካይ ምልክቶች (ውክሎች) 52
ቁልፍ ቃላት 56
ማጠቃለያ 57
የክለሳ ጥያቄዎች 58
ፍተሻ 60

© MoE FDR Ethiopia Not to be republished

ምዕራፍ ሦስት፡- አካባቢያችን

3.1 የምሥራቅ አፍሪካ እፅዋትና የዱር እንስሳት 61
3.2 በምሥራቅ አፍሪካ የእፅዋትንና የእንስሳትን ስርጭት የሚወስኑ ሁኔታዎች 72
3.3 የሰው ልጅ ጣልቃ ገብነትና በአካባቢው ላይ ያሳደረው ተጽእኖ 76
3.4 አፈርና የውኃ ሀብትን የመጠበቅና የመንከባከብ ዘዴዎች 77
3.5 የኢትዮጵያና የምሥራቅ አፍሪካ ብሔራዊ ፓርኮችና ጠቀሜታቸው 84

ቁልፍ ቃላት 91
ማጠቃለያ 92
የክለሳ ጥያቄዎች....93
ፍተሻ....95

ምዕራፍ አራት፡- ሕዝባዊ ጉዳዮች

4.1 የሥነ ሕዝብ ጉዳዮች....96
4.2 ፈጣን የሕዝብ ቁጥር ዕድገት....98
4.3 የሕፃናት መብቶችና አያያዝ....100
4.4 የሕፃናት መብቶችን ማስከበሪያ ስልቶች 103
4.5 ለአደጋ የሚያጋልጡ ተግባራትና መወሰድ የሚገባቸው እርምጃዎች 105
4.6 የአጋርነት ጉዳዮች....109

ቁልፍ ቃላት 113
ማጠቃለያ 114
የክለሳ ጥያቄዎች....115
ፍተሻ....117

© MoE FDRE Ethiopia Not to be republished